

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра психології

На правах рукопису

НАЗІМА МАРИНА ВАДИМІВНА

Вплив індивідуально-типологічних особливостей особистості на прояв
депресивних станів здобувачів вищої освіти

Спеціальність: 053 Психологія

(код)

(назва спеціальності)

Освітня програма Психологія

(назва)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Науковий керівник:

**Сахарова Катерина
Олександрівна**, доцент,
доктор філософії в галузі
публічного управління та
адміністрування

РЕКОМЕНДОВАНО ДО
ЗАХИСТУ

Протокол № 11
засідання кафедри психології
від 5.06 2023р.

Завідувач кафедри

(М)
(підпис)

Грищенко С.А.
(ПІБ)

Дніпро – 2023
**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології
Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 053 «Психологія»
Освітня програма Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
психології

«20» 06 2023 року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
НАЗІМИ МАРИНИ ВАДИМІВНИ**

1. Тема роботи: «Вплив індивідуально-типологічних особливостей особистості на прояв депресивних станів здобувачів вищої освіти»
2. Науковий керівник роботи: доцент, доктор філософії в галузі публічного управління та адміністрування Сахарова Катерина Олександрівна.
3. Строк подання роботи на кафедру: 08.06.2023
4. Мета випускної кваліфікаційної роботи: дати характеристику депресивним станам та їх поширеності серед студентської молоді, особливості прояву серед екстра та інтровертів
5. Завдання кваліфікаційної роботи:
 - Проаналізувати історичний розвиток депресії у науковій літературі;
 - Вивчити наявні класифікації депресивних станів;
 - З'ясувати взаємозв'язки між депресією та тривожністю;
 - Дослідити наукові погляди про типи особистості;
 - Виявити особливості прояву депресивних станів серед студентів екстра та інтровертів;

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Вступ	Грудень 2022 р.	виконано
2.	I Розділ	Лютий 2023 р.	виконано
3.	II Розділ	Березень 2023 р.	виконано
4.	III Розділ	Квітень 2023 р.	виконано
5.	Робота в цілому	Травень 2023 р.	виконано

Науковий керівник _____ Катерина САХАРОВА

Здобувач вищої освіти _____ Марина НАЗІМА

Дата видавання завдання _____

АНОТАЦІЯ

Назіма М.В. Вплив індивідуально-типологічних особливостей особистості на прояв депресивних станів здобувачів вищої освіти/ Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 053 Психологія (освітньо-професійна програма «Психологія». ВНПЗ ДГУ, Дніпро, 2023)

Зміст анотації

В бакалаврській дипломній роботі було розглянуто питання особливостей прояву депресивних станів студентів екстра- та інтровертів. Проаналізовані основні наукові підходи (психологічний та соціологічний) в області проблеми стану депресії.

Були застосовані загальнонаукові та спеціальні дослідницькі методи: аналіз, синтез та узагальнення інформації, систематизація та порівняння отриманих даних. В емпіричній частині дослідження застосовувалися метод тестування, кількісний та якісний аналіз результатів. У дослідженні взяли участь 51 респондент молодого віку.

В результаті дослідження було визначено рівень прояву депресивних станів серед студентів. Виявлено співвідношення рівня депресії серед екстра- та інтровертів. Досліджено питання депресії, її класифікації та симптомів. Виділено типи особистості та особливості їх прояву серед студентів.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягають в тому, що було систематизовано теоретичну інформацію про проблему депресії, яка є однією з актуальних тем 21 століття, та виділено співвідношення виникнення депресії з типом особистості, що може використовуватися для подальших досліджень взаємозв'язку типів особистості з психічними порушеннями, та для розробки корекційних програм у закладах вищої освіти для попередження виникнення депресивних розладів.

Практичне значення полягає в тому, що результати дослідження

сприятимуть більш глибокому розумінню депресії як психічного розладу та її взаємозв'язку з типами особистості, тобто екстра- та інтроверсії.

Ключові слова: ДЕПРЕСІЯ, ДЕПРЕСИВНІ РОЗЛАДИ, ТРИВОЖНІСТЬ, ТИПИ ОСОБИСТОСТІ, ІНТРОВЕРТ, ЕКСТРАВЕРТ, АМБІВЕРТ, НЕЙРОТИЗМ, СТУДЕНТ

Список публікацій здобувача:

«Сучасні аспекти та перспективні напрямки розвитку науки», м. Житомир, Україна.

ABSTRACT

Nazima M.V. The influence of individual and typological characteristics of the personality on the manifestation of depressive states of higher education students / Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 053 Psychology (educational and professional program "Psychology". VNPZ DSU, Dnipro, 2023)

Abstract content

In the bachelor's thesis, the issue of the specifics of the manifestation of depressive states of extroverted and introverted students was considered. The main scientific approaches (psychological and sociological) in the field of depression are analyzed.

General scientific and special research methods were applied: analysis, synthesis and generalization of information, systematization and comparison of the obtained data. The empirical part of the study used the testing method, quantitative and qualitative analysis of the results. 51 young respondents took part in the study.

As a result of the study, the level of manifestation of depressive states among students was determined. The ratio of the level of depression among extroverts and introverts was revealed. The issue of depression, its classification and symptoms has been studied. Personality types and features of their manifestation among students are highlighted.

The scientific novelty and theoretical significance of the study consists in the systematization of theoretical information about the problem of depression, which is one of the topical topics of the 21st century, and the correlation of the occurrence of depression with personality type was highlighted, which can be used for further research on the relationship between personality types and mental violations, and for the development of correctional programs in institutions of higher education to prevent the occurrence of depressive disorders.

The practical significance is that the results of the study will contribute to a deeper understanding of depression as a mental disorder and its relationship with personality types, i.e. extraversion and introversion.

Keywords: DEPRESSION, DEPRESSIVE DISORDERS, ANXIETY, PERSONALITY TYPES, INTROVERT, EXTRAVERT, AMBIVERT, NEUROTISM, STUDENT

List of publications of the acquirer:

"Modern aspects and promising directions of the development of science",
Zhytomyr, Ukraine.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ДЕПРЕСИВНІ СТАНИ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ.....	11
1.1. Історичний розвиток уявлень про депресію.....	11
1.2. Класифікація та симптоми депресії.....	17
1.3. Депресія та тривожність.....	22
Висновки до першого розділу.....	25
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ТИПИ ОСОБИСТОСТІ.....	27
2.1. Теорії типів особистості.....	27
2.2. Екстраверсія, інтроверсія, амбіверсія.....	32
2.3. Вплив типів особистості та депресії на студентів.....	36
Висновки до другого розділу.....	40
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	42
3.1. Організація дослідження та обрані методики.....	42
3.2. Особистісний опитувальник Айзенка.....	43
3.3. Шкала депресії А.Т. Бека.....	45
3.4. Госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS).....	48
3.5. Шкала явної тривожності Дж. Тейлора (адаптація В. Норакідзе).....	53
3.6. Рекомендації для профілактики та попередження виникненню депресивних станів.....	55
Висновки до третього розділу.....	58
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТОК А	
ДОДАТОК Б	
ДОДАТОК В	
ДОДАТОК Г	

ВСТУП

Актуальність теми. На даний час депресія вважається одним із найпоширеніших психічних розладів, якою страждає дуже багато людей, та це число зростає з кожним роком. Соціальний тиск, проблеми у сім'ї, велика кількість стресу, надмірне навантаження та інше, все це може стати поштовхом до розвитку депресивних розладів. Вік розвитку депресії також невпинно зменшується, все частіше нею страждають підлітки та студентська молодь. Цьому сприяють великі учбові навантаження, непорозуміння з однолітками, страх за своє майбутнє, нерозуміння своїх подальших дій та вчинків. Тип особистості, характер, темперамент студента, а саме екстра та інтроверсія можуть дати уявлення про те, наскільки він буде схильний до розвитку депресії та які при цьому будуть особливості її прояву.

Не меншу роль грає те, що не дивлячись на зрушення у сфері психічного просвітництва, досі зберігається багато міфів та непорозумінь стосовно психічних розладів, страх та небажання звернутися до спеціалістів, нерозуміння специфіки роботи психолога та суміжних спеціальностей, а також недостатній рівень контролю та профілактики психічного здоров'я у закладах освіти.

Аналіз наукової літератури дав уявлення про стан досліджень з теми депресії. Цей напрямок є зараз одним із пріоритетних, та має ще недосліджені або мало досліджені сфери, які потребують подальшого аналізу та перевірки. Тема депресивних станів вивчалася у працях багатьох дослідників (К.Юнг, З.Фройд, Кеттел, А. Бек, Alloy, Nesse, Hagen, Watson, Abramson та інші).

Мета: дати характеристику депресивним станам та їх поширеності серед студентської молоді, особливості прояву серед екстра та інтровертів

Гіпотеза: студенти інтровертованого типу мають більшу схильність до розвитку депресивних станів

Об'єкт: депресивні стани у студентів

Предмет: особливості прояву депресивних станів у екстра та інтровертів

Завдання дослідження:

- Проаналізувати історичний розвиток депресії у науковій літературі;
- Вивчити наявні класифікації депресивних станів;
- З'ясувати взаємозв'язки між депресією та тривожністю;
- Дослідити наукові погляди про типи особистості;
- Виявити особливості прояву депресивних станів серед студентів екстра та інтровертів;
- Провести емпіричне дослідження студентської молоді для вияву закономірностей прояву депресивних станів;
- Надати рекомендації щодо попередження виникнення депресії.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, спостереження, бесіда, емпіричні методи, математичний аналіз

Практичне значення отриманих результатів: Теоретична частина роботи дозволить ознайомитися з актуальним станом досліджень з теми депресії серед студентів. Емпіричні результати дослідження можуть бути використані для ознайомлення зі станом психічного здоров'я серед студентської молоді та подальшої профілактики у закладах освіти для підвищення освіченості та попередження розвитку психічних порушень.

Структура роботи: складається зі вступу, двох теоретичних та одного емпіричного розділу, висновків, списку використаних джерел, додатків.

ВИСНОВКИ

Отже, у даній роботі було проведено теоретичний аналіз наукової літератури за темою депресії та типів особистості, проаналізовано розвиток поглядів на дані явища, та яким чином їх класифікують.

Депресією називають стан пригніченого настрою, негативно забарвлений емоційний фон, змінення когнітивних уявлень, мотиваційної сфери, та присутньою пасивністю поведінкових реакцій, відсутністю інтересу до оточуючого світу. Симптомами можуть бути поганий настрій, порушення працездатності, втрата інтересу до різних аспектів життя, втрата апетиту, порушення сну, тривожність, погана концентрація уваги та пам'ять, ідеї самообвинувачення, швидка втомлюваність. У більш важких проявах це ізоляція від соціуму, занедбання власного здоров'я, труднощі з виконанням повсякденних справ, суїцидальні думки. Причинами виникнення називають як генетичний фактор, так і сукупність зовнішніх соціальних та біологічних факторів, так як єдиної думки досі немає.

Валідної класифікації на даний час також не представлено, так як в існуючих не освітлені всі види та особливості депресії, так як вона є досить багатогранним захворюванням з багатьма підвидами. Основними ж є МКХ-10 та DSM-5, в яких зібрані основні клінічні прояви та їх симптоматика. Розглядаючи ж зв'язок депресії з тривожністю, було виявлено, що вони тісно пов'язано, та у дослідженнях відмічено, що стан тривожності передуює розвитку депресивних розладів, тому є певним сигналом до їх появи, що можуть спостерігатися ще з дитячого віку. Депресія як розлад є однією з найпоширеніших у світі, та якою страждають в переважній більшості діти та підлітки, та з останніми роками кількість хворих тільки збільшується.

Оглядаючи ж теорії особистості, ми ознайомилися з найбільш відомими з них, це модель Великої п'ятірки, модель HEXACO та світлова тріада Кауфмана. В них відмічалися основні, на думку авторів, риси особистості, які можуть різносторонньо описати її. До них можна віднести

сумлінність, доброзичливість, екстраверсію, інтелект та емоційну стабільність. Модель же, що описує спектр інтро-екстраверсії, запропонував та розвинув Карл Густав Юнг. Екстраверт є направленим на зовнішній світ, спілкування його стимулює, він активний та дружелюбний. Інтроверти ж направлені на внутрішній світ, спілкування їх виснажує, вони є більш тихими, схильними до роздумів. У навчанні екстраверти проявляють більш активну соціальну позицію, добре працюють в команді, тоді як інтроверти краще працюють наодинці та мають гарну концентрацію уваги. Ганс Айзенк виділив типи темпераменту: меланхолік, флегматик, сангвінік, холерик.

Після теоретичного аналізу, ми провели емпіричне дослідження, для виявлення рівню депресії та тривожності серед студентів, а також їх прояву у екстра та інтровертів. Дослідження було проведено онлайн на базі ДГУ та УГІ, у якому прийняли участь 51 людина. Використані методики: Особистісний опитувальник Айзенка, Шкала депресії А.Т. Бека, Госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS), та Шкала явної тривожності Дж.Тейлора (адаптація В.Норакідзе). В результаті було виявлено, що якнайменш половина досліджуваних має прояви депресії та тривожності. Симптоми, на які більше всього вказували: втрата апетиту та проблеми зі сном, ідеї самообвинувачення, втомлюваність, зниження працездатності. Серед досліджуваних 21 інтроверт та 30 екстравертів. При співставленні результатів методик було виявлено, що всі досліджувані інтроверти мають депресивні та тривожні прояви, на відміну від екстравертів, де лише половина з них мала дані прояви. На долю інтровертів відходять і більш важкі прояви депресії та тривожності. Також дані симптоми відмічені у більшій кількості у студентів жіночої статі.

Після дослідження нами було наведено методичні рекомендації, у яких наведені основні аспекти, на які варто звернути увагу, задля попередження виникнення депресивних розладів, в яких розподілення навантаження, правильне харчування, здоровий сон, достатня кількість відпочинку для організму.